

BÖLÜM 2

VERİ VE VERİ TÜRLERİ

Sevinç Püren YÜCEL KARAKAYA¹

Nazlı TOTİK DOĞAN²

2.1. GENEL KAVRAMLAR

Veri, araştırılan bir konuyu açıklamak ve konu ile ilgili karara ulaşmak adına kullanılan işlenmemiş her türlü bilgidir (1). İstatistiksel yöntemler, araştırmacıların verilerden çıkarım yapmasına yardımcı olur. Tıpkı fırçaların bir sanatçı tarafından resim yapmak için kullanılan araçlar olması gibi, istatistiksel yöntemler de verilerle çalışmak için bir dizi araç olarak görülebilir. Belirli bir fırçanın diğerine tercih edilmesinin bir nedeni, fırçanın kullanılacağı malzeme türüdür. Örneğin, yağlı boya veya sulu boya için farklı türlerde fırça gereklidir. Sanatçı doğru araçları seçebilmek için kullanılacak malzemeleri bilmelidir. Benzer şekilde, uygun bir istatistiksel tekniğin seçimi, söz konusu verinin türüne bağlıdır (2). Bu bölümde veri türlerini incelerken bazı örnekler için Tablo 1’de verilen hipotetik veri kümesinden yararlanılacaktır. Bu veri kümesinin üniversite hastanesinde görev yapmakta olan bir hekim tarafından, beden kitle indeksinin (BKİ) lipit profiline etkisini araştırmak amacıyla oluşturulduğu varsayalım (BKİ Verisi). Veri kümesinde hastaların yaş, cinsiyet, dahiliye polikliniğine başvuru sayısı, BKİ ve lipit profilini ele almak için kolesterol düzeylerine ait bilgiler yer almaktadır. Ek olarak, Dünya Sağlık Örgütü’nün sınıflandırmasına göre hastaların zayıf, normal, kilolu ve obez olarak değerlendirildiği BKİ sınıfı Tablo 2.1’de mevcuttur (3). BKİ verisinin gözlem sayısı $n=30$ (satırlar) ve değişken sayısı $p=7$ (sütunlar)’dir. BKİ verisinde gözlemler, hasta bilgilerini içermektedir. Bununla beraber farklı veri kümelerinde gözlemler hayvan, hastane vb. bilgilerinden oluşabilir.

¹ Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Biyoistatistik AD., pyucel@cu.edu.tr

² Arş. Gör., Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Biyoistatistik AD., nazlitotik.biostat@gmail.com

KAYNAKLAR

1. Alpar, CR. Spor Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik Güvenirlik. Ankara: Detay Yayıncılık; 2016.
2. David, L. K. Jekel's Epidemiology, Biostatistics, Preventive Medicine, and Public Health, Edition: 4; 2013.
3. World Health Organization. Obesity: Preventing and Managing the Global Epidemic. Report on a WHO consultation on Obesity. Geneva, June 3–7; 1997.
4. Howell, D. C. Statistical methods for psychology. Cengage Learning; 2012.
5. Akan, H. Klinik araştırmalar kitabı. Bilimsel Tıp Yayınevi; 2006.
6. TÜİK. Sağlık ve Sosyal Koruma İstatistikleri (03.05.2022 tarihinde <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=saglik-ve-sosyal-koruma-101&dil=1> adresinden ulaşılmıştır).
7. WHO. Global Health Estimates (03.05.2022 tarihinde <https://www.who.int/data/gho/data/themes/mortality-and-global-health-estimates> adresinden ulaşılmıştır).
8. Albers I, Hartmann H, Bircher J, Creutzfeld W. Superiority of the Child-Pugh classification to quantitative liver function tests for assessing prognosis of liver cirrhosis. *Scand J Gastroenterol*, 1989;24:269–276.
9. Van Belle, G., Fisher, L. D., Heagerty, P. J., & Lumley, T. Biostatistics: a methodology for the health sciences. John Wiley & Sons; 2004.
10. Kocher, M. S., & Zurakowski, D. Clinical epidemiology and biostatistics: a primer for orthopaedic surgeons. *JBJS*, 2004; 86(3), 607-620.
11. Overholser, B. R., & Sowinski, K. M. Biostatistics primer: part 2. Nutrition in Clinical Practice, 2008;23(1), 76-84.
12. Glaser, A. N. High-yield biostatistics, epidemiology, and public health. Lippincott Williams & Wilkins; 2013.
13. van den Berg A, Fetter WP, Westerbeek EA, van der Vegt IM, van der Molen HR, van Elburg RM. The effect of glutamine-enriched enteral nutrition on intestinal permeability in very-low-birthweight infants: a randomized controlled trial. *JPEN J Parenter Enteral Nutr*. 2006;30:408–414.
14. Wassertheil-Smoller, S. Biostatistics and epidemiology. Springer New York; 2004.